

RAT "Estonia" Kunstinõukogu koosolek

3.VII.1961.a.

Kohal: Sm-d Hammer, Väljaots, Raudsepp, S.Ots, Lauter, Targama, Normet, Leichter, V.Kapp, Tamarkin, Auster, Reiman, Normet, Laos, Ojamaa, Valgma, Renter, Kuusik, Mägi, Järvi, Goldschmidt, Maasik, Kuusemets.

P ä e v a k o r d:

- 1.V.Kapi oop."Lembitu" arutelu.
2. 1962.a. repertuaarplaani kinnitamine.

Sm.HAMMER: Meil oli täna võimalus tutvuda uue algupärandiga - V.Kapi ooperiga "Lembitu", mille esietendus toimub 23. augustil. Soovime teada teie arvamusi.

Sm.V.Kapp: Tänapäevane proov oli must proov. Enne viimast pilti on lahingu muusika. See on mul viimistlemata - ei ole jõudnud.

Sm.Auster: V.Kapp oleks pidanud kirjutama ammu ooperit. Ta näitas, et on sündinud ooperi kirjutamiseks. Ooper jätab väga ereda mulje. Muusikalised iseloomustused on head. Positiivsed tegelased emotsionaalsed ja siirad. Näitlejad head ja huvitavad. Peale esimest muljet on pretensioon - Kaupo aaria ja üldse see suuremise stseen on liiga pikk. Orkester mängib väga tugevalt soliste.

Sm.Tamarkin: Tänu sellele, et sm.V.Kapp valdab hästi orkestriaalset ja vokaalset muusikat on üldmulje väga hea. Tore tüüpi teos. Mõned probleemid tekkisid. Finaalis ei ole suurt dramaturgilist tõusu. Kaupo surm venitatud ja jääb lõpuni viimata. Lembitu surm jääb mõnevõrra kahvatuks, mis ometi peaks olema viimases pildis primaarne. Meelise ümberkasvamine peaks olema muusikas suurema põhjalikkusega. Tahaks rohkem arengut. Ordumeistrite pildis vilksatub mingisugune tütarlaps - see koht peaks väljaarendama või hoopis ära jääma. Tantsud või liikumine meeldis väga. Siin võime tõepoolest rääkida saavutusest. Soov oleks, et kui see ooper tuleb esietendusele, oleks see 100%-line, kuna see on tõesti hea teos.

Sm.Reiman: Midagi põhjalikku ei oska rääkida. Muusika meeldis - emotsionaalne. Mis suunas töötada - arendada dramaatilist joont Lembitu ja Meelise vahel. See hakkab seal peale, kus Lembitu saab teada, et ta poeg elab ja edasi kus ta teda näeb. Kui Meelis tõstab noa Lembitu vastu, on muusika liiga ilus. See tuleb teha usutavaks. Liiga ruttu tekib rahunemise meeletolu (muusikas). Seda tuleks põhjalikult kaaluda. Kuidas tuleb lahingu lavastus - arvan seda võiks anda läbi vahe-eesriide, see peaks olema midagi sümbolset

lahingust. Lavastaja peaks siin midagi originaalset katsetama. Orkestris teha dramaatiline kulminisatsioon.

Sm. Leichter: Meil on kirjutatud mitu ajaloolist operit. Teatud karakterid peavad meenutama teatud epohhi, stiililiselt - muusikas. Ei ole ajastule karakterseid jooni. Me ei tunne, et need oleks kunagise aja rahvajuhid (Lembitu, Kaupo). Ei ole suudetud karakteriseerida antud tegelasi antud ajastus. Kui Lembitu laulab II vaatuses, siis tunnetame - see on tänapäeva laul. Ei kajasta ajastut. Muusika stiililt liiga kaasaegne. Ehk annaks midagi teha, et ta muutuks stiiliühtsemaks. Peakujud ei oma seda suurt seesmist jõudu, mida peaksid selle ajastu kangelased omama. Nad olid rahvajuhid.

Sm. Normet: On väga rõõmustav sündmus. Täna tutvusin "Lembituga" esmakordselt. Sain hea ülevaate. Lavastus stiilselt läbi viidud - vastab operi vaimuga. Kaupo surmastseen ei meeldinud, tuleks kärpida. Lahing muidugi nõuab viimistlust, see loodetavasti valmib suvel. II vaatuse alguse muusika puhkpillide osas ei jäta head muljet. Dramaatilist momenti süvendada, Lembitu ja Meelise vahel. Peaks süvendama 13. saj. hõngu. Kas ei ole 23. aug. esietenduseks liiga varane?

Sm. Lauter: Lembitu kuju - mind rahuldab see, kuidas Kuusik seda teeb. "Lembitu" kirjutas kord soomlane Karma, seal oli ka antud Lembitu kuju filosoofina, targa riigipeana. Kaupo on natuke hale - ta on ju ka juht. Kaupo oli väejuht - teda peaks mehisemaks kujundama. Kaupole ei ole leitud õiget kujundit ja lavastuslikku asendit, niisugune vastane on Lembitule nigel. Võib-olla anda lahing kinnise eesriidiga. Et muusika on kaasaegne - see meeldis. Vana ja arhailist võime ette kujutada.

Sm. Leichter: Rahva psüühiline laad ei ole stiilne. Kaldub sentimentaalsuse poole. Kui Lembitu kuuleb, et tema poeg elab, kaob Lembitu kui rahvajuht. Kui Lembitu kuju on nõrk, siis kaotab see operi palju oma mõjust. Orkester katab, solistide sisseastumisi ei kuule, peaks kuulma igat fraasi, aga ei kuule.

Sm. Ojamaa: Saan rääkida esimesest muljest. Laval on töö pooleli. Lembitu ja Meelise vahekord - see on operi sõlm. II vaat. alguses linnuse ehitamisel tühi vehkimine on häiriv, see ei näita linnuse ehitamist.

Sm. Laos: Jättis hea mulje, need märkused võtab sm. Kapp kindlasti arvesse. Mare aaria on liiga lüüriline või kui nii võib ütelda operetlik. Linnuse ehitamine on praegu lavaliselt halvasti. Tahaks näha seda linnust ja Lehola talu, kui dekoratsioon ei ole seal käinud, siis peaks ta sinna minema. Ei tahaks, et see dekoratsioon tuleks liiga tinglik.

Sm. V. Kapp: Täna kõiki sõnavõtjaid. Mul oli endal ka see probleem, et Kaupo aaria on liiga pikk. Kui Meelis tahab tappa oma isa, siis on õige, et see üleminek on liiga kiire, seal peab kas kirjutama muusikat juurde või midagi muud tegema. Kartsin, et orkestreering on liiga hõre, ma ei tunne "Estonia" akustikat, kui suvel akustika osas saali parandatakse, siis ehk läheb vahekord paremaks. Sm. Leichterile tahaks öelda, tahtsin, et kõik oleks tänapäevane. Ürgsete vanade viiside peale on väga raske kirjutada midagi emotsionaalset. Kaupo on meil antud marionetina. Tema selja taga pole rahvast.

Sm. Väljaots: Ka mina nägin täna operit esimest korda. Loominguline brigaad rõõmustab, et tehti nii asjalikke märkusi. Lembitu on väga psühholoogiline oper. Meie armastame seda operit.

Kapp kirjutas seda operit nagu süda ütles. Sütiste "Lembitu" on võetud aluseks. See oper on publikule väga arusaadav, tahaksime, et noored hakkaksid seda operit armastama. Mare aaria on võib-olla tõesti "tarbekaup", a ga ta on siiski südamlük. Kaupo surm - Kaupo jõudis liiga vara sisse ja lõppu võib olla saab karpida. Kaupol on psühholoogiline surm, Lembitul vägivaldne surm. Finaali nii teha ei saa, et rahvas tuleb sisse, sest rahvas alles võitleb. Meelis peaks natuke seisatuma ja siis võtma mõõga ja uuesti võitlema. Lahingu lavastust mõtleme veel. Kaupo ei tohi olla tossikene, praegu ta jääb tõesti natuke mannetuks. Seda me süvendame. Raukas on hea näitleja, me saame kindlasti sellest Kaupost midagi paremat teha. Tahaks näha, et rahvas hakkaks seda operit armastama, ja et need melodoodid võidaksid rahva südamed.

Sm. Hammer: Täna kõiki sõnavõtjaid ja avaldan soovi, et tööpoolest koos autoritega saame sellest hea teose ja avame sellega hooaja.

II.

Sm. Hammer - esitab 1962.a. plaani

<u>"Romeo - minu naaber"</u>	-	3.veebruari
Lavastaja: Väljaots, Nõmmik.		Dekor.: Roosa,
Tantsud: Väljaots		Kost.: Klaus
Dirigent: Järvi		Tõlge: U. Laht.
<u>"Othello"</u>	-	25. märtsil
Lavastaja: P. Mägi		Kunstnik: Renter
Dirigent: Raudsepp		Tõlge: E. Kumar
<u>"Uinuv kaunitar"</u>	-	22. aprillil 1962.a.
Lavastaja: V. Päre		Kunstnik: Roosa
Dirigent: V. Järvi		
<u>"Bandiidid"</u>	-	20. mai
Lavastaja: P. Mägi		Kunstnik: Kärvis
Dirigent: Orusaar		Tõlge:
Juuni keskel puhkus.		
Augusti kuu Leningrad.		
<u>"Võidu hind"</u>	-	15. sept.
Lavastaja: V. Väljaots		Kunstnikud: Roosa
Dirigent: K. Raudsepp		Klaus
<u>"Kõue rada"</u> või <u>"Ürgis"</u>	-	21. okt.
Lavastaja: Päre		Kunstnikud: Roosa
Dirigent: Neem Järvi		Klaus
<u>"Kuldkikas"</u>		
Lavastaja:		Kunstnik: Renter
Dirigent: V. Järvi		Tantsud: S. Ots

- Sm. Tamarkin: Mis puutub ball. "Kõue rada", siis peaks seda küsimust kaaluma. "Kuldlikas" on õige lahendus. Nägin Leningradis 3 balletti, mida võiks kaaluda "Estonias" lavastada. Kas ei peaks planeerima ette vabaõhu lavastust. Täna nägin "Lembitut", sellest võiks saada hiilgav vabaõhuetendus.
- Sm. Lauter: Tuleval suvel läheme Leningradi. Vabaõhuetendust ei saa teha.
- Sm. Hammer: "Kõue rada" ei ole "Rigondaga" sarnane. Seal on rassi-probleem. Muusikaliselt on ta hea.
- Sm. Goldschmidt: "Bändiidid" on üks nõrgemaid Offenbachi teoseid. Kas olete kuulnud "Võidu hind" muusikat. Arvan, et see ei ole hea. Vanasti tekkisid selle üle suured vaidlused. 1905.a. revolutsiooni teema indu seal ei ole.
- Sm. Tamarkin: Mina seda muusikat ei tunne. Peaks seda siiski kuulama.
- Sm. Hammer: Sm. E. Kapp ütles, et tunneb seda muusikat ja kiitis.
- Sm. Raudsepp: Kultuuriministeriumis "Võidu hinda" meie plaani enne ei kinnitata, kui meie Väljaotsaga ei ole teinud ~~redaktsiooni~~ redaktsiooni, nii ei ole mõtet seda kuulata.
- Sm. Tamarkin: Tahaks, et saaks läbi kuulata kohe sügisel selle ooperi ja ka Lemba "Elga".
- Sm. Goldschmidt: "Elga" on Lemba ooperitest parim.
- Sm. Tamarkin: Arvan, et ei ole õige anda "Romeo -minu naaber" nii noorele lavastajale kui seda on Nõmmik, kes ei ole ise-seisvalt veel ühtki teost lavastanud.
- Sm. Raudsepp: Näitejuhtide järelkasvu küsimus on suur probleem. Meie näitejuht-assistendi kohale ei ole sobiv Valter Luts, saime ~~näha~~ näha, et ka V. Viisimaa ei ole selhele kohale sobiv. Kelles me näeme sobivat inimest sellele kohale?
- Sm. Tamarkin: Kui sm. Nõmmik teeb vilunud lavastaja kõrval tööd, siis näeb, kas temast saab asja või mitte.
- Sm. Mägi: Peaks olema kaks assistenti. Üks operetis, teine ooperis. Peaks taotlema ühte kohta juurde.
- Sm. Lauter: Assistentide peab lavastaja jagama töö kätte. Assistentidele antakse lavastuse juures loomingulised ülesanded. Nii Viisimaa, kui ka Lutsul ei tule midagi juurde. Meil on tarvis inimest, kellest võiks saada näitejuht-pedagoog. Nõmmiku mõte töötab. Meil on vajalik inimene, kes töötab. Ma ei usu, et meile antakse 2 assistendi kohta.
- Sm. Mägi: Operetis on vaja rohkem näitejuhti kui assistenti. Ooperis on vaja assistenti.
- Sm. Raudsepp: Me räägime alati ühe kollektiivi madalast tasemest. Peame hoolitsema selle eest, et see kollektiiv saab ka tugevamale alusele.
- Sm. Hammer: Nõmmikusse on minul usku. Ta on väga töökas.

Sm. Raudsepp: Kolmas dirigent peaks olema, kes on võimeline juhatama kõiki nii operit, operetti kui ka balletti. Operetis oleme katsetanud sm. Raudmäed. Minu arvates ta ei suuda kõiki neid kohustusi täita. Mina näeksin sellele kohale: 1) Neeme Järvi, 2) Kõlarit. Ulemineku ajajärgul anda üks töö Orusaarele.

Sm. Tamarkin: Missugused eelised on Orusaarel?

Sm. Järvi: Mina ei leia põhjust, miks on jäetud Raudmäe järgmisel aastal välja?

Sm. Hammer: Operetist läheb pensionile Žipris, tema asemele läheb Laidna. "Kivilille" võtab sügisel üle Järvi.

Koosoleku juhataja:

(R. Hammer)

Protokollis:

(L. Jaansoo)